

FELHÍVÁS JUBILEUMI ADAKOZÁSRA
1956 – 2006
50 ÉV

1956 a Magyar Forradalom és Szabadságharc éve, midőn a magyar nép tömegei áldozták életüket és boldogságukat a nemzet szabadságáért. Akkor érkezett Hollandiába a hollandiai magyarok jelentős része. Sokan közülünk itt építették fel életüket, itt találták meg boldogságukat. 1956-ra és az elmúlt 50 esztendőre emlékezünk. Hálával, örömmel. 1956-ot méltó módon kívánjuk megünnepelni.

Munkánk növekszik. Ehhez Magyarországnak és több közép-európai országnak (köztük több nagy magyar kisebbséggel) az Európai Unióba való belépésével előálló szociális és kulturális kérdések is hozzájárulnak. Nagyobb a kapcsolatkeresés és a lakhelyváltoztatás igénye mint régebben. Ez a fejlődés sok esetben a magyar szervezetek s nem utolsósorban a Hollandiai Magyar Szövetség - 1957 óta a központi magyar szervezet – önkéntes munkájának a növekedését is hozza magával. Szövetségünk nem szubszidiált szervezet. Kérünk tehát mindenkit, nyúljon most a pénztárcájába és adakozzék ezen JUBILEUM ALKALMÁBÓL kis vagy nagy összegek formájában – ki-ki a lehetőségei és a szíve szerint – 1956. emlékeztetének méltó megünneplése költségeire és a Hollandiai Magyar Szövetség munkájára – a mi közös munkánkra - rövid és hosszú távon. Erre nagy szükség van. Számítunk Rád!

POSTGIRO 2304058, Stichting HONGAARSE FEDERATIE IN NEDERLAND, Utrecht.

JUBILEUM-BIJDRAGE
1956 - 2006
50 JAAR

De komst van vele Hongaren, die in Nederland leven, gaat terug naar het jaar 1956, toen het Hongaarse volk opstond tegen een mensonwaardige communistische onderdrukking. Vele duizenden hebben in die jaren in Hongarije zware offers voor de vrijheid gebracht. De meeste vluchtelingen van 1956 en daarna hebben hun bestaan in Nederland met succes opgebouwd en hun levensgeluk en dat van hun kinderen hier gevonden. In vrijheid en welvaart, in dank en vreugde. Wij willen het 50ste jubileum van de Revolutie en Vrijheidsstrijd van 1956 waardig gedenken.

Tegelijkertijd zien wij, als centrale Hongaarse organisatie hier te lande, onze taken op sociaal en cultureel gebied toenemen, o.a. als gevolg van de toetreding van Hongarije en van andere landen in Centraal Europa (verschillende met grote Hongaarse minderheden) tot de EU. Hierdoor ontstaat er meer communicatie en meer migratie dan voorheen.

Wij vragen om Uw JUBILEUM-BIJDRAGE in de kosten van de herdenking van de Revolutie en Vrijheidsstrijd van 1956 en tevens in die van het gestaag toenemende werk van de Stichting Hongaarse Federatie in Nederland (opgericht in 1957) op korte en op lange termijn. Wij zijn geen gesubsidieerde organisatie. Wij zijn op Uw kleine èn grote giften - naar Uw mogelijkheden en naar wat Uw hart U ingeeft - aangewezen. Wij rekenen op U!

POSTGIRO 2304058 t/n Stichting HONGAARSE FEDERATIE IN NEDERLAND, Utrecht.

HOLLANDIAI MAGYAR SZÖVETSÉG
HONGAARSE FEDERATIE IN NEDERLAND

Postbus 178, 3500 AD Utrecht
<http://www.federatio.org>
federatio_hollandia@yahoo.com

**HOLLANDIAI
MAGYAR
SZÖVETSÉG**

**AZ 1956-OS MAGYAR FORRADALOM ÉS
SZABADSÁGHARC 50. ÉVFORDULÓJA**

**HÁROM MAGYAR NEMZEDÉK
HOLLANDIÁBAN**

KÖSZÖNJÜK, HOLLANDIA!

**50STE JUBILEUM HONGAARSE
REVOLUTIE EN VRIJHEIDSTRIJD 1956**

**DRIE GENERATIES HONGAREN
IN NEDERLAND**

HARTELIJK DANK, NEDERLAND!

**HONGAARSE
FEDERATIE IN
NEDERLAND**

MEGHÍVÓ

**A HOLLANDIAI MAGYAR SZÖVETSÉG
A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG HOLLANDIAI NAGYKÖVETSÉGÉVEL**
együttműködve

szeretettel hív minden érdeklődőt

AZ 1956. ÉVI MAGYAR FORRADALOM ÉS SZABADSÁGHARC 50. ÉVFORDULÓJA MEGÜNNEPLÉSÉRE

*Egyben kifejezzük köszönetünket Hollandiának és a holland nemzetnek azért,
hogy ebben az országban második hazára és új otthonra találtunk.*

HÁROM MAGYAR NEMZEDÉK HOLLANDIÁBAN
A menekültek, gyermekeik és unokáik

Időpont: 2006. október 22., vasárnap
Helyszín: Stationsplein 45, Rotterdam (a központi pályaudvar mellett)
Groothandelsgebouw, a Zalencentrum Engels nagyterme
(Ugyanazon a helyen, ahol a forradalom 35., 40. és 45. évfordulóját
ünnepeltük.)

Műsor:
10:00 óra Teremnyitás
10:30 óra Ökumenikus istentisztelet
Római katolikus szentmise
12:00 óra Ebéd (Az Engels Étterem a Nagyterem előtti helyiségben gondoskodik
meleg ebédéről, amely ott helyben lesz kapható és fizetendő.)
14:30 óra Ünnepe. Ezen az unokák nemzedéke kitűzi a hágai Királyi
Leváltárban őrzött **1956-os Magyar Forradalmi Zászlót**.
Az ünnepi megemlékezéssel párhuzamosan – a forradalmi zászló
behozatala és kivitele között – egy külön teremben Birinyi
Marianna vezetésével a **gyermekek számára műsoros
megemlékezést** tartunk, majd utána gyermekfoglalkozást.
Az ünnepély után **TÁNCHÁZ** lesz élő zenével, Fülöp Ibolya
tánc tanárnő vezetése alatt minden érdeklődő számára.

Gyermekfelügyeletről (10:00 – 17:00 óráig) a Szövetség gondoskodik.

Belépődíj: 10,- euro személyenként. Gyermekeknek 15 éves korig ingyenes.

Erre a megemlékezésre minden honfitársunkat családtagjaival és barátaival együtt
szeretettel hívjuk és várjuk.

A Hollandiai Magyar Szövetség vezetősége

UITNODIGING

DE HONGAARSE FEDERATIE IN NEDERLAND
in samenwerking met de
AMBASSADE VAN DE REPUBLIEK HONGARIJE IN NEDERLAND

nodigt belangstellenden uit tot het bijwonen van een

Feestelijke bijeenkomst ter gelegenheid van het 50ste jubileum van de HONGAARSE REVOLUTIE EN VRIJHEIDSSTRIJD 1956

*Tevens willen wij onze dank uitspreken jegens Nederland en de Nederlanders voor het feit,
dat wij in dit land een tweede vaderland en een nieuw thuis hebben gevonden.*

DRIE GENERATIES HONGAREN IN NEDERLAND
De vluchtelingen, hun kinderen en kleinkinderen

Tijdstip: Zondag, 22 oktober 2006
Plaats: Stationsplein 45 (naast het Centraal Station) Rotterdam,
Groothandelsgebouw, Grote zaal Zalencentrum Engels

Programma:
10:00 uur Zaal open
10:30 uur Oecumenische Kerkdienst
R.K. Heilige Mis
12:00 uur Maaltijd (Het Restaurant Engels zal in de ruimten vóór de Groete Zaal
warme maaltijd serveren. Zij, die hiervan gebruik wensen te maken,
dienen hun consumpties zelf af te rekenen.)
14:30 uur Herdenkingsbijeenkomst, gedurende welke door de generatie
kleinkinderen de **Hongaarse Verzetsvlag 1956**, bewaard in
het Koninklijk Huisarchief te Den Haag zal worden opgesteld.
Na het opstellen van de Verzetsvlag zal er in een aparte zaal
een **herdenkingsprogramma voor kinderen** worden
georganiseerd o.l.v. mw. Marianna Birinyi.
Na afloop van de herdenkingsbijeenkomst zal er voor alle
belangstellenden een **TÁNCHÁZ (Hongaarse volksdansen)**
worden georganiseerd o.l.v. Ibolya Fülöp, danslerares.

Voor kinderopvang (tussen 10 en 17 uur) wordt gezorgd.

Toegangsprijs: 10,- euro p.p. Voor kinderen t/m 15 jaar: gratis

Gaarne nodigen wij U, Uw gezinsleden en vrienden uit om deze herdenkingsbijeenkomst bij
te wonen.

Bestuur Stichting Hongaarse Federatie in Nederland

MŰSOR

Az 1956-os Magyar Forradalmi Zászló behozatala	Hollandiai magyar fiatalok
Magyar és holland himnusz	Liszt Ferenc Kórus és a jelenlevők
Megnyitó Emlékezés és köszönet	Prof. Dr. Kibédi Varga Sándor Áron A Hollandiai Magyar Szövetség elnöke
Köszöntés	Szentiványi Gábor A Magyar Köztársaság hollandiai nagykövete
Mosonyi Mihály (1815-1870) Libera Szentelt Hantok	Liszt Ferenc Kórus vezényel: Scholz Péter zongorán közreműködik: Christo Lelie
A szabadság szolidaritása	Mr. P. H. Donner Holland igazságügyminiszter
Erkel Ferenc (1810-1893) 'Őrizd néped fönn az égben' az 'István Király' c. operából	Liszt Ferenc Kórus vezényel: Scholz Péter zongorán közreműködik: Christo Lelie
Illyés Gyula: Egy mondat a zsarnokságról	Ir. Juhász István

SZÜNET

Menekült, de töretlen	Drs. Szabó Zsolt Holland Országgyűlési képviselő
Bartók Béla (1881-1945) Négy parasztdal Szonatina: Dudaszó – Medvetánc - Finale	Tóth Valentina, zongora
Személyes emlékezés	Dr. Tánczos Ottó A Hollandiai Magyar Szövetség alelnöke
Márai Sándor: Mennyből az angyal	Ir. Juhász István
Magyar néptáncok Szatmári Táncok	'Búzavirág' Táncsoport és 'Hajnali' zenekar Fülöp Ibolya vezetésével
A Forradalmi Zászló kivitele	Hollandiai magyar fiatalok
Az ünnepély bezárása	

PROGRAMMA

De Hongaarse Verzetsvlag 1956 wordt binnengedragen	Hongaarse jongeren in Nederland
Hongaarse en Nederlandse volksliederen	Liszt Ferenc Chorus en de aanwezigen
Opening Herinnering en dank	Prof. Dr. S.Á. Kibédi Varga, voorzitter Hongaarse Federatie in Nederland
Begroeting	Z.E. G. Szentiványi Ambassadeur van Hongarije
Mihály Mosonyi (1815-1870) Libera Geheiligde aarde	Liszt Ferenc Chorus Dirigent: Péter Scholz Piano: Christo Lelie
De solidariteit van de vrijheid	Z.E. P.H. Donner Minister van Justitie
Ferenc Erkel (1810-1893) 'Bewaar Uw volk in de hemel' uit de opera 'Koning Stefanus'	Liszt Ferenc Chorus Dirigent: Péter Scholz Piano: Christo Lelie
Gyula Illyés: Één zin over tyrannie	Ir. I. Juhász

PAUZE

Gevlucht maar niet gebroken	Drs. Z. Szabó Lid Tweede Kamer
Béla Bartók (1881-1945) Vier Hongaarse boerenliederen Sonatine: Doedelzakliederen, Berendans, Finale	Valentina Tóth, piano
Een persoonlijke herinnering	Dr. O.Gy. Tánczos, vice-voorzitter Hongaarse Federatie in Nederland
Sándor Márai: Engel uit de hemel	Ir. I. Juhász
Hongaarse volksdansen Dansen uit Szatmár	Dansgroep 'Búzavirág' en Ensemble 'Hajnali' o.l.v. Ibolya Fülöp
De Verzetsvlag wordt weggedragen	Hongaarse jongeren in Nederland
Sluiting	

KÖLCSEY FERENC

Himnusz

Isten áldd meg a magyart
Jó kedvvel, bőséggel.
Nyújts feléje védő kart,
Ha küzd ellenséggel;
Balsors akit régen tép,
Hozz reá vig esztendőt,
Mebűnhődte már e nép
A multat s jövőndőt!

MARNIX VAN ST. ALDEGONDE

Wilhelmus

Wilhelmus van Nassouwe
Ben ick van Duitschen bloet;
Den Vaderlant ghetrouwe
Blijf ick tot in den doet.
Een prince van Oranjen
Ben ick vrij onverveert;
Den Coninck van Hispanjen,
Heb ick altijd gheert.

MOSONYI MIHÁLY

Libera

Libera me Domine, de morte aeterna,
in die illa tremenda.
Quando caeli movendi sunt et terra.
Dum veneris iudicare saeculum per ignem.
Tremens factus sum ego et timeo, dum
discussio

venerit atque ventura ira.
Quando casli movendi sunt et terra.
Dies illa, dies irae: calamitatis et miseriae,
dies magna et amara valde,
dum veneris iudicare sasculum per ignem.
Requiem aeternam dona eis Domine,
et lux perpetua luceat eis.

MOSONYI MIHÁLY

Szentelt hantok

Szent a föld itt, szent minden kis porszeme !
Harmat helyett vérrel, könnyel van tele
Vérből, könnyből köd borong a hantokon;
Szentség lesz itt minden honfi fájdalom!

Véres oltár minden sírhant, mely alatt,
Örök álmot nyugszik már az áldozat,
Ámde fénylő nap virrad a köd felett:
Szent szabadság ez megáldó szellemed!

Ide hozd óh! hú magyar nép szívedet,
Itt tanuld meg: mi a hazaszeretet!
És ha könny lesz szemedben, mely felragyog:
Áldást adnak rád az elvérrezett nagyok

Jöjj magyar nép, szabadságod földje ez!
Itt a pázsit végtelen jövőt fedez:
Minden vércsepp szebb jövőndőd magja már,
Mit kikelt a dicsó szabadság-sugár!
Jöjj magyar nép, szabadságod földje ez!

ERKEL FERENC

Zárókórus az "István király" című operából

Órizd néped fönn az égben,
Órizd néped fönn, a fényes égben,
Néped fönn, az égben,
Órizd néped, óvd,
Óvd néped, óvd, óvd, jó István király!
Térden az ország, térden áll, már soha nem lát!

Im térden áll az ország, szemé könnyben
fürdik, többé már nem lát!
Im térden, térden áll itt az ország, már nem lát,
nem lát!
Kérünk, jó király: mennyekből nézz ránk!

FERENC KÖLCSEY

Hongaars Volkslied

God zegene de Hongaar
Met vreugde en overvloed
Reik 'n beschermende arm
Als hij vecht met de vijand;
Noodlot dat hem lang verscheurde,
Bezorg hem een vrolijk jaar.
Het volk heeft al geboet
voor het verleden en de toekomst.

(vrije vertaling van het gedicht van F. Kölcsey
1790-1838)

MARNIX VAN ST. ALDEGONDE

Wilhelmus

Wilhelmus van Nassouwe
Ben ick van Duitschen bloet;
Den Vaderlant ghetrouwe
Blijf ick tot in den doet.
Een prince van Oranjen
Ben ick vrij onverveert;
Den Coninck van Hispanjen,
Heb ick altijd gheert.

MIHÁLY MOSONYI

Libera

Bevrijd mij, Heer, van de eeuwige dood,
op die laatste verschrikkelijke dag,
als hemel en aarde worden geschokt.
Als Gij komt om de wereld te oordelen.
Ik sidder van angst en vrees het oordeel
dat nadert als dan Uw wraak zal komen,
terwijl hemel en aarde worden geschokt.
Die dag, de dag van wraak, van onheil en
ellende.
O, vreselijke en zeer bittere dag,
als Gij komt om de wereld te oordelen.
Geef hen de eeuwige rust, Heer,
en moge het eeuwige licht hen verlichten.

MIHÁLY MOSONYI

Geheiligde grafheuvels

De grond is heilig hier, heilig is zijn elk stofje!
In plaats van dauw is het met bloed en tranen
gevuul
Mist van bloed en tranen zit op de grafheuvels
Heilig wordt hier elke pijn van de patriotten!

Bebloed altaar is elke grafheuvel, waaronder
voor eeuwig slaapt het slachtoffer,
Maar de schitterende zon komt op boven de
mist,
Heilige vrijheid, dit is je zegenende geest!

Breng hier, oh trouw Hongaars volk, je hart,
Leer hier wat vaderlandsliefde is!
En als tranen zijn in je ogen, die ophelderen,
Geven de doodgebloede groten zegen op jou.

Kom, Hongaars volk, land van je vrijheid is dit!
Hier verbergt het grasveld eindeloze toekomst:
Elke druppel bloed is het zaad van jouw betere
toekomst,
Die wordt ontkiemd door de glorieijke stralen
van vrijheid!
Kom, Hongaars volk, land van je vrijheid is dit!

FERENC ERKEL

Slotkoor uit de opera "István király"

behoed je volk daar boven in de hemel,
behoed je volk daar boven in de stralende
hemel,
Je volk boven, in de hemel.
behoed je volk, bescherm het,
Bescherm het volk, bescherm het, goede
koning István!
Het land op z'n knieën, het ziet je nimmer
meer!
Zie, het land is geknield, de ogen baden in
tranen, het ziet je nimmer meer!
Zie, op knie is hier het land, het ziet je niet, het
ziet je niet!
We vragen je, goede koning: kijk op ons neer
vanuit de hemelen!

ILLYÉS GYULA

Egy mondat a zsarnokságról

Hol zsarnokság van,
ott zsarnokság van,
nemcsak a puskacsőben,
nemcsak a börtönökben,

nemcsak a vallató szobákban,
nemcsak az éjszakában
kiáltó űr szavában,
ott zsarnokság van

nemcsak a füst-sötéten
lobogó vádbeszédben,
beismerésben,
rabok fal-morse-jében,

nem csak a bíró hűvös
ítéletében: bűnös!
ott zsarnokság van
nemcsak a katonásan

pattogott "vigyázz"-ban
"tűz"-ben, a dobolásban,
s abban, hogy a hullát
gödörbe húzzák,

nemcsak a titkon
félignyílt ajtón
ijedten zengő
besugott hírekben,

a száj elé hulltan
piszt jelző ujjban,
ott zsarnokság van
nemcsak a rács-szilárdan

fölrakott arcvonásban
s e rácsban már szótlán
vergődő jajsikolyban,
a csöndet

növelő néma könnyek
zuhatagában,
kimeredt szembogárban,

ott zsarnokság van
nemcsak a talpraálltan
harsogott éljenekekben,
hurráhkban, énekekben,

hol zsarnokság van,
ott zsarnokság van
nemcsak az ernyedetlen
tapsoló tenyerekből,

kürten, az operában,
épp oly hazug-harsányan
szoborkövekben,
színekben, képteremben,

külön minden keretben,
már az esetben;
nemcsak az éjben halkan
sikló gépkocsizajban

s abban,
megállt a kapualjban;

hol zsarnokság van, ott van
jelenszón
mindenekben,
ahogy rég istened sem;

ott zsarnokság van
a óvodákban,
az apai tanácsban,
az anya mosolyában,

abban, ahogy a gyermek
idegennek felelget;

nemcsak a szögesdrótnál,
nemcsak a könyvsorokban
szögesdrótnál jobban
butító szövegekben;

az ott van
a búcsúcsókban,
ahogy így szól a hitves,
mikor jössz haza kedves;

az utcán oly szokottan
ismételt hogy-vagy-okban
a hirtelen puhábban
szorított kézfogásban

ahogy egyszer csak
szerelmed arca megfagy,
mert ott van
a légyottban,

nem csak a vallatásban,
ott van a vallomásban,
az édes szó-mámorban,
mint légy a borban,

mert álmaidban
sem vagy magadban,
ott van a nászi ágyban
előtte már a váglyban

mert szépnek csak azt véled
mi egyszer már övé lett;
vele hevertél,
ha azt hitted, szerettél,

tányérben és pohárban,
ott van az orrban, szájban,
hidegben és homályban,
szabadban és szobádban,

mintha nyitva az ablak
s bedől a dögszag,
mintha a házban
valahol gázfolyás van,

ha magadban beszélgetsz,
ő, a zsarnokság kérdez,
képzetedben
se vagy független,

fönt a tejút is más:
határsáv, hol fény pásztáz,
aknamező; a csillag:
kémszelő ablak,

a nyüzsgő égi sátor:
egyetlen munkatábor;
mert zsarnokság szól
lázból, harangozásból,

a papból, kinek gyónol,
a prédikációból,
templom, parlament, kárpád:
megannyi színpad;

hunyod-nyitod a pillád,
mind az tekint rád;
mint a betegség,
veled megy mint az emlék;

vonat kereke, hallod,
rab vagy, rab, erre kattog;
hegyen és tenger mellett
be ezt lehelled;

cikáz a villám, az van
minden váratlan
zöreijben, fényben,
a szív-hökkenésben;

a nyugalomban,
e bilincs-unalomban,
a zápor zuhogásban,
az égigérő rácsban;

a cellafal-fehéren
bezáró hóesésben;
az néz rád
kutyád szemén át,

s mert minden célban ott van,
ott van a holnapodban,
gondolatodban,
minden mozdulatodban;

mint víz a medret
követed és teremtéd;
kémszelő ki a körből?
ő néz rád a tükörből,

ő les, hiába futnál,
fogoly vagy s egyben foglár;
dohányod zamataiba,
ruháid anyagába,

beivódik, evődik
velődik;
eszmélnél, de eszme
csak övé jut eszedbe,

néznél, de csak azt látod,
mit ő eléd varázsolt,
s már körbe lángol
erdőtűz gyufaszálból,

mert amikor ledobtad,
el nem tiportad;
s így rád is ő vigyáz már,
gyárban, mezőn, a háznál;

s nem érzed már, mi élni,
hús és kenyér mi,
mi szeretni, kívánni, karod kitárni,

bilincseit a szolga
maga így gyártja s hordja;
ha eszel, őt növeszted,
gyermeked neki nemzed,

hol zsarnokság van,
mindenki szem a láncban;
belőled búzlik, árad,
magad is zsarnokság vagy;

vakondként napsütésben,
így járunk vaksötétben,
s feszengünk kamarában,
akár a Szaharában;

mert ahol zsarnokság van,
minden hiában,
a dal is, az ilyen hű,
akármilyen mű,

mert ott áll
eleve sírodnál,
ő mondja meg, ki voltál,
porod is neki szolgál.

(1950)

GYULA ILLYÉS

Één zin over tyrannie

Waar tyrannie is,
daar ís tyrannie
niet alleen in de loop van het geweer,
niet alleen in de gevangnissen,

niet alleen in de folterkamer,
niet alleen in het nachtelijk
roepen van de bewaker,
er is tyrannie

niet alleen in het roetzwart
oplaaiend requisitoir,
in de bekentenis, in het
muur-morse van gevangenen,

niet alleen in de koude
uitspraak van de rechter:
SCHULDIG – is tyrannie,
niet alleen in het militair

knetterende GEEFT ACHT en VUUR,
niet alleen in het tromgeroffel,
in de wijze waarop het lijk
in de put wordt gegooid,

niet alleen in de tersluiks,
door half geopende deuren
schichtig,
gefluisterde berichten,

in de vinger op de lippen
die SST! zegt,
er is tyrannie
niet alleen in de ijzerhard

opgelegde plooiën van het gezicht
en in de daarin zonder woorden
spartelende schreeuw
niet alleen in de regen

van stomme tranen waarin
de stilte zwelt,
in opengesperde pupillen,

er ís tyrannie,
niet alleen in de staande
honderdvoudig gebulderde
hoera's en liederen;

waar tyrannie is,
daar ís tyrannie
niet alleen in de onvermoeibaar
klappende handen,

in bazuinen en opera's
en in de al even leugenachtig
zingende standbeelden,
de kleuren en schilderijen,

apart in elke omlijsting,
ja in het penseel;
niet alleen in de 's nachts
zacht glijdende auto,

die stil
stopt voor een portiek;

waar tyrannie is, daar is zij
in alles, alomtegenwoordig,
meer dan vroeger je god,

er ís tyrannie
in de kleuterschool,
in vaders raad,
in moeders glimlach,

in het antwoord dat het kind
aan vreemdelingen geeft;

niet alleen in het prikkeldraad,
niet alleen in de rijen
van verdovende
boeken en woorden,

zij is in de afscheidskus,
in de vraag van de vrouw:
hoe laat kom je thuis, liefste?

in het op straat met regelmaat
opgedreunde HOE GAAT HET,
in de handdruk, die plotseling
slapper wordt dan tevoren,

in het beviezend gezicht
van je geliefde, in elke
afspraak die je maakt

niet alleen in bekentenissen,
maar ook in de verklaring,
de zoetheid der liefde
als een dode vlieg in de wijn,

want je bent niet alleen
in je dromen, zij is er
in het huwelijksbed en daarvoor al
in het verlangen,

slechts wat zij reeds bezat
is mooi genoeg voor jou
met háár heb je geslaperen,

zij is in bord en glas,
in het oor, in de mond,
in kou en in duisternis,
buiten en in je kamer,

alsof je raam open stond,
de lijkucht komt vrij naar binnen,
of ergens in huis is de kraan
van het gas niet gesloten,

als je praat met jezelf,
is zij de andere spreker,
zelfs in je verbeelding
zit je nog vast,

de melkweg is ook al anders:
een grensstrook door zoeklicht
afgetast, iedere ster
het raampje van een verspieder,

de volle sterrenhemel
één groot concentratiekamp;
want zij, de tyrannie spreekt
uit de koorts, uit het klokgelui,

uit de mond van de pastoor,
bij wie je te biecht gaat,
kapel, parlement of pijnbank:
zij staat op de planken,

knipper maar niet met je ogen,
overall kijkt zij je aan,
je hebt haar onder de leden,
zij is je herinnering,

de trein repeteert
op de rails "tyrannie",
in berglucht, in zeelucht
adem je haar;

het bliksemt en ze is daar,
in elk onverwacht lawaai,
in licht en schok van het hart,

in de rust is zij, in de
klem der verveling,
in het stromen van de regen,
een hek tot aan de hemel toe,

in de sneeuw die valt, zo
wit als de celmuur,
zij ziet je aan
door de ogen van je hond,

en zij staat achter elk doel,
dus ook achter je morgen, achter
al je gebaren,

zoals de rivier zijn loop
volg je en schep je haar;
kijk je opzij? – uit de spiegel
kijkt zij je weer aan,

zij gluurt en je kunt niet weg,
je bent gevangen en toch bewaker,
zij vreet zich in de geur
van je tabak, van je kleren,

tot in je hersens
je wilt je bezinnen,
maar geen andere zin
schiet je te binnen,

je wilt wel kijken, opzij,
maar je ziet slechts wat
zij jou voortoverst
en door lucifers

die je niet tijdig
uitgedoofd hebt, komt nu
de bosbrand; en zij lèt op jou
thuis, in de fabriek, op het land

en je voelt niet meer,
wat leven is, wat vlees is en brood,
wat mogen is, wat wensen is,
wat je armen openslaan is,

zo maakt en draagt de slaaf
zijn eigen boeien;
als je eet, voed je haar,
je kind verwek je voor haar,

waar tyrannie is,
is iedereen schakel;
ook jij verspreidt haar geur.
zelf ben je ook tyrannie;

wij gaan in den blinde
als mollen in de zon,
wij lopen gevangen
in de Sahara;

want waar tyrannie is,
is alles vergeefs,
ook het lied, het solide werk,

en zij staat al bij voorbaat
aan je graf om te zeggen
wie je geweest bent,
ook je as moet haar dienen.

(1950)

(Vertaald door Guillaume van der Graft en
Sándor A. Kibédi Varga)

MÁRAI SÁNDOR

Mennyből az angyal

menj sietve

Az üszkös, fagyos Budapestre.
Oda, ahol az orosz tankok
Között hallgatnak a harangok.
Ahol nem csillog a karácsony,
Nincsen aranydió a fákon,
Nincs más, csak fagy, didergés, éhség.
Mondd el nekik, úgy, hogy megértsék.
Szólj hangosan az éjszakából:
Agyal, vigyél hirt a csodáról.

Csattogtasd szaporán a szárnyad,
Repülj, suhogj, mert nagyon várnak.
Ne beszélj nekik a világról,
Ahol most gyertyafény világol,
Meleg házakban terül asztal,
A pap ékes szóval vigasztal,
Selyempapír zizeg, ajándék,
Bölcs szó fontolgat, okos szándék.
Csillagszóró villog a fákról:
Agyal, te beszélj a csodáról.

Mondd el, mert ez világ csodája:
Egy szegény nép karácsonyfája
A Csendes Éjben égni kezdett –
És sokan vetnek most keresztet,
Földrészek népe nézi, nézi,
Egyik érti, másik nem érti.
Fejük csóválják, sok ez, sokaknak.
Imádkoznak vagy iszonyodnak,
Mert más lóg a fán, nem cukorkák:
Népek Krisztusa, Magyarország.

És elmegy sok ember előtte:
A Katona, ki szíven döfte,
A Farizeus, ki eladta,
Aki háromszor megtagadta.
Vele mártott kezet a tálba,
Harminc ezüstpénzért kínálta
S amíg gyalázta, verte, szidta:
Testét ette és vérét itta –
Most áll és bámul a sok ember,
De szólni Hozzá senki nem mer.

Mert Ő sem szól már, nem is vádol,
Néz, mint Krisztus a keresztfáról.
Különös ez a karácsonyfa,
Ördög hozta, vagy Angyal hozta –
Kik köntösére kockát vetnek,
Nem tudják, mit is cselekesznek,
Csak orrontják, nyínak, gyanítják
Ennek az éjszakának a titkát,
Mert ez egy nagyon furcsa karácsony:
A magyar nép lóg most a fákon.

És a világ beszél csodáról,
Papok papolnak bátorságról.
Az államférfi parentálja,
Megáldja a szentséges pápa.
És minden rendű népek, rendek
Kérdik, hogy ez mivégre kellett.
Mért nem pusztult ki, ahogy kérték?
Mért nem várta csendben a végét?
Miért, hogy meghasadt az égbolt,
Mert egy nép azt mondta: 'Elég volt'.

Nem érti ezt az a sok ember,
Mi áradt meg itt, mint a tenger?
Miért remegtek világrendek?
Egy nép kiáltott. Aztán csend lett.
De most sokan kérdik: mi történt?
Ki tett itt csontból, húsból törvényt?
És kérdik, egyre többen kérdik,
Hebégve, mert végképp nem értik –
Ők, akik örökségbe kapták -:
Ilyen nagy dolog a Szabadság? ...

Agyal, vidd meg a hírt az égből,
Mindig új élet lesz a vérből.
Találkoztak ők már néhányszor
- a gyermek, a számár, a pásztor –
Az alomban, a jászol mellett,
Ha az élet elevent ellett,
A Csodát most is ők vigyázzák,
Lehelletükkel állnak strázsát,
Mert Csillag ég, hasad a hajnal,
Mondd meg nekik –

Mennyből az angyal.

(New York, 1956)

SÁNDOR MÁRAI

Engel uit de hemel

ga haastig

Naar het geblakerde, ijzige Budapest.
Waar tussen de Russische tanks
De klokken zwijgen.
Waar de Kerst niet schittert,
Waar geen gouden noten hangen aan de
kerstbomen,
Waar niets anders is dan vorst, koude rilling,
honger.
Zeg het hun, dat zij het goed begrijpen,
Roep het hun toe vanuit de nacht:
Engel, breng hun het nieuws van het wonder.

Klapper ijverig met je vleugels,
Vlieg, vlieg, want er wordt op je gewacht,
Vertel hun niets over de wereld,
Waar nu kaarslicht brandt,
Waar in warme huizen de tafel wordt gedekt,
De priester mooie troostende woorden zegt,
Zilverpapier ritselt, geschenken worden
uitgepakt
Wijze woorden verklinken, verstandige
voornemens gesmeed,
Sterretjes schitteren in de kerstbomen, -
Engel, vertel van het wonder.

Zeg, want dit is een wereldwonder:
De kerstboom van een arm volk
Begon in de 'Stille Nacht' te schitteren –
En velen slaan nu een kruis,
Mensen van alle werelddelen kijken, kijken
Sommigen begrijpen het, anderen begrijpen
het niet.
Ze schudden met hun hoofden, het is te veel
voor velen.
Ze bidden of ze huiveren,
Want er hangt iets anders aan de boom dan
suikergoed:
Christus van Volkeren, Hongarije.

En vele mensen lopen langs Hem:
De Soldaat, die Zijn hart doorboorde,
De Farizeeër, die Hem verkocht,
Hij, die Hem driemaal verloochende,
Hij, die zijn hand samen met Hem in de schotel
doopte,
Die Hem voor dertig zilverlingen verried,
En hij, die - terwijl hij Hem belasterde, Hem
sloeg en op Hem schold -
Zijn lichaam at en Zijn bloed dronk.
Nu staan ze daar en vergapen zich aan Hem,
Maar niemand heeft de moed Hem aan te
spreken.

Want Hij zegt al niets meer, Hij beschuldigt niemand,
Hij kijkt, zoals Christus neerkijkt van het kruis.
Vreemd is deze kerstboom.
Gebracht door een Duivel of door een Engel –
Zij, die het lot wierpen over Zijn kleding,
Zij weten niet, wat zij doen,
Zij voelen echter aan, zij bevroeden wel
Het geheim van deze nacht,
Want het is vandaag een zeer vreemd kerstfeest:
Het Hongaarse volk hangt nu aan de kerstbomen.

En de wereld praat over het wonder,
Priesters preken over de grote moed,
Staatslieden organiseren plechtige
dodenherdenkingen,
De heilige paus geeft zijn zegen.
En alle soorten naties en volkeren
Vragen, waarvoor dit allemaal wel nodig was.
Waarom is het niet gestorven, zoals zij 't hebben
gevraagd?
Waarom heeft het zijn einde niet in alle stilte
afgewacht?
Waarom zijn de hemelgewelven gebarsten?
Omdat een volk zei: 'Het was genoeg'!

Al die mensen begrijpen het niet.
Wat is hier buiten zijn oevers getreden als de zee?
Waarom trilden hier continenten op hun
grondvesten?
Een volk schreeuwde. Daarna werd het stil.
Maar nu stellen velen de vraag: wat is hier eigenlijk
gebeurd?
Wie heeft hier vonnis geveld over vlees en botten?
En zij vragen, steeds meer mensen vragen,
Stotterend, want zij begrijpen het uiteindelijk toch
niet –
Zij, die haar als nalatenschap overgeleverd hebben
gekregen:
Is Vrijheid werkelijk toch zó'n groot goed? ...

Engel, breng dit bericht uit de hemel,
Er wordt altijd nieuw leven geboren uit het bloed.
Ze zijn elkaar al vaak tegengekomen:
het kind, de ezel, de herder,
In het hooi naast de kribbe
Wanneer het leven nieuw leven baarde,
Zij bewaken ook nu het wonder,
Zij beschermen het met hun adem,
Want de Ster straalt, de ochtend gloort,
Zeg het hun -

engel uit de hemel

(New York, 1956)
(Vertaald door M.I. Tóth en M.M. Tóth-Ubbens)
[‘Engel uit de hemel’, *Mennyből az angyal*. De beginwoorden
van een bekend Hongaars kerstlied: het gezang der engelen
in de kerstnacht voor de herders in het veld bij Bethlehem.]

1956 OKTÓBER 23.

2006. *október 23-án* lesz 50 éve annak, hogy 1956-ban a Magyar Forradalom és Szabadságharc megrázta az egész világot. A magyar nép szabadságvágya őserővel robbant ki a lelkek mélyéről. Koalíciós kormány vette kezébe a vezetést az 1945-ben a demokratikus választások után létrejött alkotmányos helyzet folytatásaként. E kormány miniszterelnöke a későbbi vértanú Nagy Imre lett. A kormányban többek között olyan kiváló személyek foglaltak helyet mint Bibó István és Kéthly Anna. A kommunista világban felragyogott az az igazi demokrácia, amely mellett a magyar nemzet 1945-ben hitet tett. *A múltban a Vasfüggöny mögött csak a magyar nemzet harcolt szabadságáért fegyverrel a kézben: 1956-ban.*

A további demokratikus fejlődést november 4-én és azután letörte a szovjet haderő túlereje, *de kemény harc árán!* A tragédia pedig ott maradt az egész világ erkölcsi tudatában mint le nem rótt adósság. A nagyvilág 1956-ban ébredt igazán annak a tudatára, hogy létezik magyar nemzet. A magyar forradalom leleplezte a kommunizmust s ezáltal elindította a nyugat-európai kommunizmus szétbomlását. Magyarországon a Szovjetunió kiszolgálói sokkal véresebb megtorlást vittek végbe mint Haynau és társai 1849-ben és azután, akiknek tettsége évente október 6-án, a 13 Aradi Vértanú napján fájdalmasan emlékezünk. – *Nem lehet és nem szabad felejtenünk!* Ez azért is fontos, mert Magyarországon és a Kárpát-medence országaiban "1956" emlékét évtizedeken keresztül agyonhallgatták, eltorzították, meggyalázták. Korosztályok sora nőtt fel annak igaz ismerete nélkül. *'1956' emlékének a méltó megőrzése közös feladatunk, különösképpen az emigrációé,* amely saját tapasztalatából tudja, hogy mi történt és miért történt. "1956" Rákóczi Ferenc Függetlenségi Harca és az 1848/49-es Szabadságharc egyenes folytatásaként tekintendő. - *Jó meggondolni azt is, hogy a Vasfüggöny 1989-ben a magyar határnál, magyar kezdeményezésre omlott le.*

A hollandiai magyarság többségében azokból és azok családtagjaiból áll, akik 1956/57-ben menekülteként hagyták el Magyarországot. '1956' a mi útlevelünk! - Hollandia a Magyar Forradalomban önmaga sorsát élte át a 2. világháború alatt. Ezért segítette az egész holland nemzet nagy szeretettel a menekülteket, akiket maga *Juliana királynő* fogadott az utrechti Juliana Hal-ban. Itt is kiemeljük a *Holland Háborús Ellenállási Mozgalom* fontos szerepét a menekültek fogadásában. A magyar menekültek második otthonra találtak ebben az országban annak alkotó részeként, mert gondolkodásukkal, akaratukkal, szorgalmukkal abba beleillettek s benne megállták a helyüket. Ugyanakkor ők és családtagjaik az egyetemes magyar kultúrvilághoz is tartoznak. Mindez megtermékenyíti életüket és beleépíti őket mind a holland társadalomba mind a Magyar Szellemi Hazába, amelynek három része van: Magyarország, az utódállamok magyarsága és a nyugati magyarság.

Mind a magyar mind a holland történelem kulcsszava: SZABADSÁG. Ezért küzdött a magyarság 1956-ban. Ezt találták meg a magyarok ebben az országban. Ezért mondjuk most: KÖSZÖNJÜK, HOLLANDIA!

23 OKTOBER 1956

50 jaar geleden, op 23 oktober 1956, brak de Hongaarse Revolutie tegen de Sowjet-onderdrukking uit. De vrijheidswil barstte los als een vulkaan uit de ziel van het gekwelde Hongaarse volk en bracht de gehele wereld in grote opschudding. Er werd een coalitie-regering gevormd, naar het voorbeeld van 1945, toen in vrije verkiezingen de communisten hebben verloren. Minister-president was Imre Nagy, die later de martelaar van de Revolutie werd. Op 4 november heeft het Sowjet-leger deze democratische ontwikkeling, *na zware strijd*, neergeslagen. Achter het toenmalige IJzeren Gordijn hebben *alleen de Hongaren met wapens in de hand voor hun vrijheid gevochten*. In het Westen bleef een gevoel van wanhoop en morele schuld achter. - De zetbazen van de Sowjet-Unie hebben een bloedige wraak-actie georganiseerd, één der bloedigste in de geschiedenis van dit eeuwenlang zwaar beproefd land.

De Hongaarse Opstand gaf de stoot tot de aftakeling van de communistische beweging in West-Europa. *Het Nederlandse volk beleefde in de dramatische gebeurtenissen in Hongarije opnieuw zijn eigen lot ondergaan in de Tweede Wereldoorlog.* Op 4 november 1956 's avonds spraken minister-president Drees en de leiders van de democratische fracties in de Tweede Kamer voor de radio; namens de in Nederland levende Hongaren sprak Ds I.L. Tüski. De vakbonden organiseerden een grote protestbijeenkomst op de Dam te Amsterdam. Op 8 november 1956 stond het gehele land voor 3 minuten stil voor Hongarije zoals ieder jaar op 4 mei 's avonds. Dit was nog nooit eerder gebeurd. De Nederlandse ploeg weigerde naar de Olympische Spelen in Australië te gaan om geen Sowjet-atleten te moeten ontmoeten alsof er niets in Hongarije was gebeurd.

5000 vluchtelingen werden hier te lande opgenomen, waarvan een deel naar Canada is doorgereisd. Bij de organisatie van de opvang der vluchtelingen speelde de *Nederlandse Verzetsbeweging* uit de Tweede Wereldoorlog een belangrijke rol. Op 19 november ontving *Koningin Juliana* de vluchtelingen persoonlijk in de Juliana Hal te Utrecht. Aan Haar werd door de vluchtelingen een *verzetsvlag* aangeboden, die op 22 december 1956 tijdens een grote manifestatie bij het Nationaal Monument op de Dam te Amsterdam, zoals op 4 mei, in aanwezigheid van het Koninklijk Huis en van de Regering naar de Nieuwe Kerk werd overgebracht en thans in het Koninklijk Huisarchief wordt bewaard.

Het is goed te bedenken, dat het *IJzeren Gordijn in 1989 aan de Hongaarse grens op Hongaars initiatief is gevallen*. - De Hongaren hier te lande hebben hun plaats in de Nederlandse samenleving gevonden. Zij voelen zich één met land en volk en zij worden als deel van de Nederlandse maatschappij beschouwd. Zij maken tegelijkertijd ook deel uit van de Hongaarse cultuurwereld tot verrijking van beide cultuurwerelden. Beide hebben immers *dezelfde West-Europese wortels*, t.w. het Westers christendom en de Westerse liberaal-sociale waarden. Hongarije maakt 1000 jaar deel uit van de West-Europese gemeenschap van volkeren, - thans van de EU.

Het sleutelwoord van zowel de Nederlandse als de Hongaarse geschiedenis is VRIJHEID. Voor vrijheid van land en volk en vrijheid van geweten hebben beide – kleine – volkeren meermalen gestreden tijdens hun bestaan. Dit was de inzet van de Revolutie en Vrijheidsstrijd in 1956 en deze vrijheid hebben de vluchtelingen, hun kinderen en kleinkinderen gevonden in Nederland. Daarom zeggen wij: HARTELIJK DANK, NEDERLAND!

MAGYAROK HOLLANDIÁBAN (rövid vázlat)

Hollandiában a magyar kapcsolatok a XVI. században, Magyarországi Máriával, II. Lajos király özvegyével kezdődtek, aki férje halála után (1526) Németalföld kormányzója lett (Maria van Hongarije). A maradandó kapcsolatok a reformáció után református vonalon álltak elő. Holland egyetemeken (Leiden, Utrecht, Franeker, Groningen, Harderwijk) évszázadokon át, mindmáig, nagyszámban tanultak magyar diákok (többek közt Apáczai Csere János, az első magyarnyelvű filozófiai író és Misztótfalusi Kis Miklós, a mindmáig használt 'Jansonius' nyomdabetűknek a betűmetszője s az 'Aranyos Biblia' elkészítője. E kapcsolatok eredményeként szabadította ki *Michiel de Ruyter* tengernagy 1676-ban holland állami utasításra a Nápolyi Öbölben az ellenreformáció alatt gályarabságra ítélt magyar protestáns lelkészeket. Debrecenben áll a Ruyter-emlékmű. Az egyházi kapcsolatokból álltak elő mindkét világháború után a 'gyermekvonatok', amelyek magyar gyermekeknek holland családoknál való felerősödését szolgálták. A két háború között sok magyar orvos és mérnök dolgozott Holland-Keletindióban. Magyar bányászok Limburgban a huszas évek elején alapították a Szent Borbála Egyesületet (megszűnt). Az Amszterdami Magyar Klub 1929 ma is fennáll mint Nyugat-Európának legrégebb magyar kulturális egyesülete. A harmincas években alakult az Első Hágai Magyar Női Klub (megszűnt). 1951-ben a Hollandiai Mikes Kelemen Kör [amely 2001-ben a Mikes International-lel bővült (www.federatio.org/mikes_int.html)]. Római katolikus (Hollandiai Magyar R.K. Egyházközségi Tanács) és protestáns lelkigondozás (Hollandiai Magyar Prot. Ker. Lelkigondozói Szolgálat) 1948. óta folyik. 1956. előtt ebben az országban kb. 5000 magyar élt. Jelenleg 12.000 ember vallja magát magyarnak.

1956. és azután

1956-ban 2500–3000 magyar menekült jött ebbe az országba, akiket az egész holland nép – s benne a hollandiai magyarok – nagy szeretettel fogadott. Őket az ország különböző részeiben helyezték el. A menekültek legnagyobb része egyedülálló férfi, jórészt fiatal volt. Az egyetemi hallgatókról az Universitair Asyl Fonds gondoskodott. A munkásfiatalok szakképzését és azok képzését, akik a gazdasági életben önállóulni kívántak, a 'Hollandiai Magyar Ipari Tanulók Segélybizottsága' vette kezébe. Vilma hercegnő, volt királynő, magyar középiskolások számára Apeldoornban kétnyelvű középiskolai tanfolyamot szervezett meg. A menekültek gondozását a 'Menekültek és Otthontalanok Római Katolikus Alapítványa', az 'Admiraal de Ruyterfonds' (prot. ker.) és a 'Zsidó Szociális Segélyalap' intézte a 'Federatie voor Vluchtelingen hulp' vezetése alatt. Mindehhez a pénzügyi alapot Van Hall, amszterdami polgármester kezdeményezésére a 'Magyar Nép Megsegítésére alakult Nemzeti Bizottság', az egyházak, a Vöröskereszt segélyakciói s sok szervezett és magánszemély adománya szolgáltatta. A menekültek eligazítására szolgált a hollandiai magyar szervezetek által összeállított 'Hollandiai Kalauz', amelyben a menekültek képet kaptak a holland államszervezetről, jog- és adórendszeréről, egyházi és társadalmi szervezetekről stb. Egyidejűleg holland nyelvtant és rövid szótárt kaptak, amelyhez Holland nyelvtanfolyamok járultak az egész országban. Röviddel azután megjelent az első Holland-magyar/magyar-holland szótár. A hollandiai magyarok jól beilleszkedtek a holland társadalomba annak minden síkján, magyar hátterük megőrzésével. – 1957-ben a Hungária Klub és a Mikes Kelemen Kör alapította a Hollandiai Magyar Szövetséget, amelyben a hollandiai magyar szervezetek, ideértve az egyházakat, képviselve vannak. Ez adja ki évente a (kétnyelvű) Hollandiai Magyar Híreket és gondoskodik a magyar nemzeti ünnepek megünnepléséről. Ez gondoskodott több éven át a magyar gyermektáborokról is. Említjük a groningeri és az amszterdami városi egyetem magyar részlegét. - Itt kell említést tenni a 'Vianeni Magyar Otthonról', amely a hollandiai magyar munka fontos támpontja. (Lásd: a Hollandiai Magyar Híreket és a Hollandiai Magyar Szövetség website-ját: www.federatio.org , 3 nyelven.)

HONGAREN IN NEDERLAND (Geschiedenis in kort bestek)

De Nederlands Hongaarse contacten gaan terug tot de 16de eeuw, toen Maria van Hongarije, de weduwe van de in 1526 in de strijd tegen de Osmaan-Turken bij Mohács gesneuvelde koning Lodewijk II van Hongarije, regentes over de toenmalige Nederlanden was. De regelmatige contacten zijn na de Reformatie ontstaan. Vanaf de oprichting van de Nederlandse universiteiten (Leiden, Franeker, Utrecht, Groningen, Harderwijk) studeerden (en studeren ook nu nog) Hongaren in Nederland. Mede hieruit is te begrijpen de bevrijding van Hongaarse predikanten van de galeien van de onderkoning van Napels door Admiraal *Michiel de Ruyter*, in opdracht van de Staten-Generaal, in 1676. Hiervan getuigt o.a. het De Ruyter-Monument te Debrecen. – Na de 1ste en na de 2de wereldoorlog kwamen op kerkelijk initiatief 'kindertreinen' uit Hongarije om kinderen hier op krachten te laten komen. Tussen de wereldoorlogen werkten vele Hongaarse medici en ingenieurs in Ned. Oost-Indië. In Nederland werd door de Hongaarse mijnwerkers in Limburg in de jaren '20 de St. Barbara Vereniging opgericht. De Hungaria Club Amsterdam 1929, de oudste Hongaarse culturele vereniging in West-Europa functioneert tot op heden. De Eerste Haagse Hongaarse Damesclub ging in de jaren '30 van start. De Hollandia Mikes Kelemen Kör, Vereniging voor Hongaarse Kunst en Literatuur in Nederland werd in 1951 opgericht [en in 2001 uitgebreid met Mikes International op internet (www.federatio.org/mikes_int.html)]. De pastorale zorg voor rooms-katholieken (Ver. Ter Bevordering van het Geestelijk Leven van de R.K. Hongaren in Nederland) en voor prot. christelijken (St. Prot. Christ. Geestelijke Verzorging voor Hongaren in Nederland) nam in 1948 een aanvang. Vóór 1956 woonden er ca. 5000 Hongaren in Nederland. Thans 12.000.

1956 en daarna

In 1956 werden in Nederland 2500-3000 vluchtelingen opgenomen (voor het grootste deel alleenstaande jonge mannen), die door Nederlanders, en onder hen de hier levende Hongaren, met grote liefde werden ontvangen. Door Hongaren alhier werd een 'Gids voor Hongaren in Nederland' samengesteld met een overzicht van het Nederlandse staatsbestel, de rechtsorde, sociale en belastingwetgeving, kerkelijke en sociale opbouw enz. Voorts ontvingen de vluchtelingen een Nederlandse grammatica en woordenlijsten; kort daarna verscheen het eerste Nederlands-Hongaars/Hongaars-Nederlands woordenboek. Voor Nederlanders werd er een beknopte Hongaarse grammatica uitgegeven. In het gehele land werden er taalcurssussen georganiseerd. De financiering van de opvang geschiedde uit geldinzamelingsacties van o.a. het door burgemeester Van Hall van Amsterdam in het leven geroepen 'Nationaal Comité Hulp Hongaarse Volk', het Rode Kruis, kerkelijke en andere organisaties. De vluchtelingen werden over het land gespreid. Studenten werden door het 'Universitair Asyl Fonds' opgevangen. Jonge arbeiders en zij, die een eigen bedrijf wilden beginnen, kregen tweetalige opleidingen door het 'Hongaars Hulpcomité voor Bedrijfsopleiding'. Prinses Wilhelmina heeft te Apeldoorn een tweetalige cursus voor middelbare scholieren opgezet. De opvang werd gecoördineerd door de 'Federatie voor Vluchtelingen hulp' en uitgevoerd door de 'R.K. Stichting voor Vluchtelingen en Ontheemden' en door het 'Admiraal de Ruyterfonds' alsmede door het Joods Sociaal Hulpfonds. In 1957 werd de 'Hongaarse Federatie in Nederland' opgericht als overkoepelend orgaan mede voor de goede contacten met de Nederlandse autoriteiten. De Hongaarse vluchtelingen hebben zich goed in de Nederlandse samenleving geïntegreerd zonder hun Hongaarse achtergronden te vergeten. Voorbeeld: de Hugenoten. Hier moet melding worden gemaakt van het Hongaars Ontmoetingscentrum te Vianen en van de Hongaarse secties der universiteiten Groningen en Amsterdam (UvA). (Zie: 'Hollandia Magyar Hírek', Mededelingenblad van de Hongaarse Federatie in Nederland, tweetalig, en de website van de Federatie: www.federatio.org , drietalig.)

MAGYARORSZÁG 1100 év története (dióhéjban)

895/896. HONFOGLALÁS. A magyarok Árpád fejedelem vezetése alatt a Kárpát-Medencében. [1920-ig a Kárpátok Magyarország határa.]

1000. KIRÁLYSÁG. Árpád-házi I. (Szent) István alapító király. Korona a pápától. A történelmen át több-népű (jórészt több-vallású) és több-kultúrájú ország. – **1102. Unió Horvátországgal** (1918-ig; autonóm, saját országgyűlés). – **13. szd.** szász bevándorlás Észak-M.O.-ra és Erdélybe autonóm jogokkal. – **1222. ARANYBULLA**, magyar 'Magna Carta'. Alkotmányos 'alapjogok' az azokat sértő uralkodó elleni felkelés jogával. Magyarország Európa egyik legrégebbi *folymatosan alkotmányos állama*, évszázadok óta az országgyűlés (1945-ig két ház) által alkotott, az uralkodó által aláírt és kihirdetett, a megyék és a városok által végrehajtott törvények uralma alatt. Alap gondolat : államfő és nép egy testet képez (ehhez tartozik a terület), melyet a jelenleg a parlament épületében kiállított **SZENT KORONA** jelképez. *Az uralkodó a középkor óta csak az országgyűléssel együtt uralkodhatott.*

1241/42. Tatárjárás. Mongol országpusztítás. Román/oláh bevándorlás kezdete (menekülők, munkakeresők) Erdélybe. Kún bevándorlás. – **14./15. század:** Anjouk, Luxemburgi Zsigmond (király és német-római császár), Hunyadi Mátyás alatt viszonylag virágzó kor. Rutén bevándorlás.

1514. HÁRMASKÖNYV/TRIPARTITUM: összefoglaló törvénykönyv; érvényben a 19. századig.

1526. Elvesztett **mohácsi csata** után az ország **3 részre** szakad: **Királyi rész** (észak és nyugat, *Habsburg ház 1526-tól*), **Török hódoltság** (középső rész; elpusztul; 'puszta'), **Erdély** (keleti rész, 1541-től fejedelemség; a *Magyar Korona része*; 17. szd.-ban nyugati, prot. országok szövetsége).

16/17. szd. az ország legnagyobb része *protestáns* (jórészt református, továbbá evangélikus és unitárius). **1568. Torda**, Erdély: *Európában először* törvényben a **VALLÁSSZABADSÁG**. – **1590. Károli BIBLIAFORDÍTÁS.**

1699. Törökök kiűzése után az ország közepe elpusztítva (puszta). Német, szerb, horvát, román bevándorlás. Habsburg elnyomás; ellenreformáció: gályarabok/Ruyter admirális(!); azóta a többség r. kath. M.O. később a vallásos kompromisszum országáa.

1703-1711: II. Rákóczi Ferenc erdélyi fejedelem függetlenségi harca.

19. század kezdete: alkotmányos, társadalmi és gazdasági *reformok*.

1848. MÁRCIUSI TÖRVÉNYEK, országgyűlésnek felelős minisztérium. **Szabadságharc**, melyet **1849**-ben Habsburg kérésre oroszok levernek. Ezután Habsburg elnyomás. **1867. Kiegyezés:** **OSZTRÁK-MAGYAR MONARCHIA.** Erőteljes fejlődés. Liberális törvények. Bevándorlás egész Európából, köztük zsidók a Monarchiából, különösen Galiciából (jogegyenlőség). Emigráció Nyugat-Európába, Amerikába, a Monarchia államaiba.

1914-1918. I. világháború. 1918. Köztársaság. **1919.** Kommunizmus. **1920. Versailles/TRIANON.** Az ország 2/3 része Csehszlovákiának, Romániának, Jugoszláviának és Ausztriának. Óriási magyar kisebbségek. *A maradék 1/3 rész a jelenlegi M.O., királyság marad.* Államfő a parlament által választott kormányzó.

1938. Osztrák 'Anschluss'; utána német nyomás. **1938./1939./1940./1941.** Az elszakított területek egy része visszatér. **1941. II. világháború. 1944. március 19. NÉMET MEGSZÁLLÁS :** 'Quisling' (Sztójay)-kormány. **Vidéki zsidóság 'munkaszolgálati' elszállítása** (Eichmann; példa : Hollandia). *A budapesti zsidóság* (kb. 250.000, az ország zsidóságának 1/3-a) a kormányzó közbelépésére *kezdetűl fogva kívül maradt a deportáláson.* Az auschwitzi tények kiderülése után a **kormányzó 1944. június 26-án letiltja** a vonatokat. **1944. július 6.** A *kormányzó (1. sz. páncélos hadosztállyal)* a németek megkerülésével *megakadályozza* a budapesti zsidók elhurcolását. – **1944. október 15.** *Fegyverszünet* Moszkvában. *Németek: kormányzót elfogva Németországba szállítják, nyilaskeresztes uralom és budapesti zsidók deportálásának a kezdete* (részben végrehajtva). – **Budapest ostroma.** Sok polgári személy elhurcolása. **1945. Szabad választásokon** kommunisták elsöpörve. Koalíciós kormány. **1946. KÖZTÁRSASÁG. 1947. Párizsi béke = Trianon a magyar kisebbségek védelme nélkül. 1949. Népköztársaság :** orosz-kommunista elnyomás.

1956. FORRADALOM/ SZABADSÁGHARC ; utána bosszúállás és további diktatúra.

1989. Magyarország kinyitja a Vasfüggönyt. Köztársaság. - 2004. E.U.

HONGARIJE een bewogen geschiedenis van 1100 jaar (in een notendop)

895/6 Hongaren – een volk, met een Fins-oeigrische taal, uit het Chazarenrijk, – bezetten het bekken der Karpaten o.l.v. vorst Árpád. [Karpaten tot 1920 grens van Hongarije.]

1000 KONINKRIJK door eerste koning (St) Stefanus I (*Huis 'Árpád'*). Kroon van de Paus. *Een multi-etnisch, multi-religieus, multi-cultureel land.* – **1102 Unie met Croatië** (tot 1918; autonoom, met eigen parlement). In **13de eeuw immigratie** (*Neder-*) *Saksers* met autonomie in Noorden (nu: Slowakije) en in Transilvanië (Zevenburgen; nu in Roemenië). **1222 GOUDEN BUL** (Hongaarse '**Magna Carta**): 'constitutionele grondrechten', met recht van opstand tegen de koning, indien hij deze schendt. Hongarije is *één der oudste constitutionele landen van Europa*, eeuwenlang geregeerd door wetten door het parlement (tot 1945 twee kamers) aangenomen, ondertekend en afgekondigd door de koning, uitgevoerd door provincies en steden; 'Organische staatsconceptie': koning en volk in staatkundige zin vormen één geheel. *Koning kon sinds Middeleeuwen slechts met parlement regeren.* Symbool: **HEILIGE KROON**; daarom thans in parlamentsgebouw opgesteld.

1241/42 Verwoesting van het land door **MONGOLEN.** Begin immigratie van Roemenen, Kumanen, later ook Ruthenen als werk- en asielzoekers. – Bloeiperiode in **14de** en **15de eeuw:** Anjous, keizer/koning Sigismund v. Luxemburg, Matthias Corvinus.

1514 TRIPARTITUM, samenvattend wetboek, in kracht tot in de 19de eeuw.

Na slag tegen **OSMAAN-TURKEN** bij *Mohács* in **1526 land in 3 delen: 1. 'Koninklijk'** (Westen en Noorden), **2. Turks** (Midden) en **3. Transilvanië** (Oosten) na nationaal koningschap, v.a. 1541 *vorstendom; deel v. Hong. Kroon*; in 17de eeuw bondgenoot v. Nederland. – Land 16/17de eeuw in meerderheid Protestants: Herv./Geref. (grotendeels; contacten Nederland), Luthers, Unitarisch. **1557/1568 Torda**, Transilvanië: *eerste wettelijke erkenning* **GODSDIENSTVRIJHEID in Europa.**

1590 BIJBELVERTALING.

Na *verdriving Turken* (**1699**) midden v.h. land verwoest ('poesta'). Immigratie Duitsers, Croaten, Serviërs, Roemenen. Land door *Huis HABSBURG (sinds 1526 [mede] koningen)* onderdrukt. Contra-Reformatie - Admiraal de Ruyter(!) -, sindsdien R.K. meerderheid. (Later en thans een land v. religieuze compromis.)

1703-1711 VRIJHEIDSSTRIJD van vorst Ferenc Rákóczi II van Transilvanië.

19de eeuw: politieke, sociale en economische reformen.

1848 aan Parlement verantwoordelijke regering. **VRIJHEIDSSTRIJD** tegen Habsburgers, op wier verzoek strijd in **1849** door *Russen* neergeslagen. Habsburgse onderdrukking met passief verzet.

1867 'Ausgleich': Monarchie **OOSTENRIJK-HONGARIJE.** 'Booming country'. Liberale wetgeving. Immigratie uit geheel Europa (w.o. Joden, met name uit Galicië, rechtsgelijkheid), emigratie naar West-Europa, Amerika en binnen Monarchie.

1914-1918 W.O. I. **1918** Republiek. **1919** Communisme. **1920 Vrede Versailles/TRIANON:** *verdeling van Hongarije: 2/3 deel aan Tsjecho-Slowakije, Roemenië, Joegoslavië, Oostenrijk* (grote onvrijwillige Hongaarse minderheden). *Rest: het huidige Hongarije, 1/3 deel van het vorige, blijft koninkrijk met een regent-staatshoofd, gekozen door parlement.*

1938 'Anschluss' Oostenrijk/ Duitsland, waarna **DUITSE** druk op Hongarije. **1938/1939/1940/1941** enkele in 1920 losgekoppelde gebieden naar Hongarije. **1941-1945** W.O.II. – **19 maart 1944 DUITSE BEZETTING** 'Quisling'-regering; *deportatie* Joden (o.l.v. Eichmann; voorbeeld: Nederland) uit de *provincie* voor 'arbeidsdienst'. **Joden in Boedapest door interventie regent gespaard** (ca. 250.000, 1/3 deel v.h. land). Na kennisname waarheid Auschwitz op **26 juni 1944** treinen door regent *geblokkeerd. 6 juli 1944 regent belet* (tegen Duitsers in) *met 1de tankdivisie* deportatie Joden Boedapest. **15 oktober 1944 wapenstilstand** Moskou. *Duitsers:* regent gevangen, 'Pijlkruisers'/Hongaarse NSB aan de macht en begin deportatie Joden Boedapest (ten dele uitgevoerd). – Beleg Boedapest; *door RUSSEN* vele burgers weggesleept. **1945** Vrije verkiezingen; communisten weggevaagd. Coalitieregering. **1946 REPUBLIEK. 1947 Vrede Parijs = 1920** zonder bescherming Hongaarse minderheden. **1949 Volksrepubliek:** Russisch-communistische onderdrukking.

1956 REVOLUTIE: neergeslagen. Daarna wrede *repressie.* Dictatuur.

1989 Hongarije opent IJzeren Gordijn. Republiek. 2004 E.U.